



## Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

3 septembrie 2015\*

„Trimitere preliminară — Protecția intereselor financiare ale Uniunii — Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 — Articolul 3 — Recuperare a unui ajutor comunitar — Sancțiune administrativă — Măsură administrativă — Termen de prescripție”

În cauza C-383/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Conseil d'État (Franța), prin decizia din 28 mai 2014, primită de Curte la 11 august 2014, în procedura

**Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)**

împotriva

**Sodiaal International SA,**

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul S. Rodin, președinte de cameră, domnul E. Levits (raportor) și doamna M. Berger, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Sodiaal International SA, de F. Plottin și de J. C. Cavaille, avocați;
- pentru guvernul francez, de D. Colas și de S. Ghiandoni, în calitate de agenți;
- pentru guvernul elen, de I. Chalkias și de A. Vasilopoulou, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de A. Sauka și de D. Triantafyllou, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

\* Limba de procedură: franceza.

## Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene (JO L 312, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 1, p. 166).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer) (Institutul Național pentru Produse Agricole și Marine), pe de o parte, și Sodiaal International SA (denumită în continuare „Sodiaal International”), pe de altă parte, în legătură cu un ajutor comunitar primit în mod nejustificat de aceasta din urmă pentru fabricarea de cazeinați.

## Cadrul juridic

### *Dreptul Uniunii*

- 3 Al treilea considerent al Regulamentului nr. 2988/95 prevede:

„întrucât normele metodologice privind gestiunea descentralizată și monitorizarea modului în care acestea sunt aplicate fac obiectul unor dispoziții detaliate diferite în funcție de politicile comunitare respective; întrucât trebuie combătute în toate domeniile acțiunile de natură să afecteze interesele financiare ale Comunităților”.

- 4 Articolul 1 din Regulamentul nr. 2988/95 prevede:

„(1) În scopul protejării intereselor financiare ale Comunităților Europene, se adoptă prin prezenta o reglementare generală privind controalele uniforme, măsurile și sancțiunile administrative privind abaterile de la dreptul comunitar.

(2) Constituie abatere orice încălcare a unei dispoziții de drept comunitar, ca urmare a unei acțiuni sau omisiuni a unui agent economic, care poate sau ar putea prejudicia bugetul general al Comunităților sau bugetele gestionate de acestea, fie prin diminuarea sau pierderea veniturilor acumulate din resurse proprii, colectate direct în numele Comunităților, fie prin cheltuieli nejustificate.”

- 5 Articolul 3 din Regulamentul nr. 2988/95 prevede:

„(1) Termenul de prescripție a acțiunii este de patru ani de la săvârșirea abaterii menționate la articolul 1 alineatul (1). Cu toate acestea, normele sectoriale pot să prevadă un termen mai scurt, care nu poate fi însă mai mic de trei ani.

În cazul unor abateri continue sau repetate, termenul de prescripție curge din ziua în care încetează săvârșirea abaterii respective. În ceea ce privește programele multianuale, termenul de prescripție trebuie, oricum, să curgă până la finalizarea programului.

Termenul de prescripție este întrerupt de orice act al unei autorități competente, adus la cunoștința persoanei în cauză, cu privire la cercetarea sau urmărirea în justiție a abaterii respective. Termenul de prescripție începe să curgă din nou după fiecare act de întrerupere.

Cu toate acestea, prescripția devine efectivă cel mai târziu la data la care expiră o perioadă egală cu dublul termenului de prescripție, fără ca autoritatea competentă să fi impus o sancțiune, cu excepția cazului în care acțiunea administrativă este suspendată în conformitate cu articolul 6 alineatul (1).

[...]

(3) Statele membre își păstrează posibilitatea de a aplica un termen mai lung decât cel prevăzut la alineatul (1) și, respectiv, (2).”

6 Articolul 4 din același regulament prevede:

„(1) Ca regulă generală, orice abatere atrage după sine retragerea avantajului obținut nejustificat:

— prin obligația de a vărsa sumele datorate sau de a rambursa sumele primite nejustificat;

— [...]

(2) Aplicarea măsurilor menționate la alineatul (1) se limitează la retragerea avantajului obținut, la care se adaugă, dacă acest lucru este prevăzut, dobânda care poate fi calculată pe bază forfetară.

[...]

(4) Măsurile prevăzute în acest articol nu sunt considerate sancțiuni.”

7 Articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 este redactat după cum urmează:

„(1) Abaterile intenționate sau cele săvârșite din neglijență pot să atragă următoarele sancțiuni administrative:

(a) plata unei amenzi administrative;

(b) plata unei sume mai mari decât sumele primite nejustificat sau sustrase, la care se adaugă dobânda, dacă este cazul; [...]

(c) retragerea totală sau parțială a unui avantaj acordat prin norme comunitare, [...]

(d) excluderea sau retragerea unui avantaj pentru o perioadă ulterioară săvârșirii abaterii;

(e) retragerea temporară a aprobării sau a recunoașterii necesare pentru a participa la un sistem de ajutor comunitar;

(f) pierderea unei garanții sau a unui depozit constituit în vederea conformării cu condițiile stabilite prin reguli sau reconstituirea unei garanții eliberate în mod nejustificat;

(g) alte sancțiuni cu caracter pur economic, având o natură și un domeniu de aplicare echivalente, prevăzute în normele sectoriale adoptate de către Consiliu [...]

#### *Dreptul francez*

8 Articolul 2262 din Codul civil prevede:

„Toate acțiunile, atât cele reale, cât și cele personale, se prescriu în termen de 30 de ani.”

### **Situația de fapt din litigiul principal și întrebarea preliminară**

- 9 Sodiaal Industrie SA a beneficiat, în cursul anului 1998, de ajutorul comunitar prevăzut de dispozițiile Regulamentului (CEE) nr. 2921/90 al Comisiei din 10 octombrie 1990 de acordare de ajutoare pentru laptele degresat în vederea fabricării cazeinei și cazeinaților (JO L 279, p. 22, Ediție specială, 03/vol. 9, p. 6).
- 10 În cursul anului 2001, a fost realizat un control de către agenți ai Agence centrale des organismes d'intervention dans le secteur agricole (ACOFA) (Agenția Centrală pentru Organismele de Intervenție în sectorul Agricol). În urma acestui control a rezultat că, în cursul verii anului 1998, Sodiaal Industrie SA a fabricat o cantitate de cazeinați ce era inferioară cantității pentru care îi fusese acordat ajutorul.
- 11 Printr-o decizie din 11 iulie 2007, Office national interprofessionnel de l'élevage et de ses productions (Oficiul Național Interprofesional pentru Creșterea Animalelor și pentru Producția Animală) a solicitat Sodiaal Industrie SA restituirea unei sume de 288 051,14 euro corespunzătoare cuantumului ajutorului primit în mod nejustificat.
- 12 La data de 30 iunie 2008, Sodiaal Industrie SA a fost absorbită de Sodiaal International.
- 13 Printr-o hotărâre din 11 februarie 2010, tribunal administratif de Paris (Tribunalul Administrativ din Paris) a admis cererea societății Sodiaal International, succesoarea în drepturi a Sodiaal Industrie SA, prin care s-a solicitat anularea deciziei menționate.
- 14 Apelul formulat de FranceAgriMer, succesorul în drepturi al Office national interprofessionnel de l'élevage et de ses productions, a fost respins de cour administrative d'appel de Paris (Curtea Administrativă de Apel din Paris) printr-o hotărâre din 29 mai 2012.
- 15 FranceAgriMer a atacat cu recurs această hotărâre la Conseil d'État (Consiliul de Stat).
- 16 În susținerea recursului, FranceAgriMer a arătat, printre altele, că termenul de prescripție prevăzut la articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 nu este aplicabil deciziei în litigiu întrucât aceasta nu a vizat aplicarea unei sancțiuni administrative, ci a unei măsuri administrative.
- 17 Astfel, dispozițiile articolului 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 s-ar aplica numai în ipoteza în care autoritatea competentă nu ar fi impus nicio sancțiune administrativă, în sensul articolului 5 din acest regulament, la expirarea unui termen egal cu dublul termenului de prescripție. În ipoteza neadoptării în acest termen a unor măsuri administrative, în sensul articolului 4 din regulamentul amintit, dispozițiile menționate nu s-ar aplica. Astfel, în opinia FranceAgriMer, ar fi trebuit să se aplice termenul de 30 de ani prevăzut la articolul 2262 din Codul civil, redus totuși pe cale jurisprudențială.
- 18 În aceste condiții, Conseil d'État a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, potrivit căruia prescripția devine efectivă cel mai târziu la data la care expiră o perioadă egală cu dublul termenului de prescripție, fără ca autoritatea competentă să fi impus o sancțiune, mai puțin în cazul suspendării acțiunii administrative în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) din acest regulament, se aplică numai în ipoteza în care autoritatea competentă nu a impus o sancțiune, în sensul articolului 5 din regulamentul menționat, la expirarea unei perioade egale cu dublul termenului de prescripție, sau se aplică și în ipoteza neadoptării în acest termen a unei măsuri administrative, în sensul articolului 4 din acest regulament?”

## Cu privire la întrebarea preliminară

- 19 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că prescripția pe care o prevede este aplicabilă nu numai urmării în justiție a abaterilor ce determină impunerea unor sancțiuni administrative, în sensul articolului 5 din acest regulament, ci și urmării ce determină adoptarea unor măsuri administrative, în sensul articolului 4 din regulamentul menționat.
- 20 Potrivit unei jurisprudențe constante, pentru interpretarea unei dispoziții de drept al Uniunii, este necesar să se țină cont nu doar de termenii acesteia, ci, în egală măsură, de contextul său și de obiectivele urmărite prin reglementarea din care face parte această dispoziție (a se vedea Hotărârea Yaesu Europe, C-433/08, EU:C:2009:750, punctul 13, Hotărârea ebookers.com Deutschland, C-112/11, EU:C:2012:487, punctul 12, Hotărârea Brain Products, C-219/11, EU:C:2012:742, punctul 13, și Hotărârea Utopia, C-40/14, EU:C:2014:2389, punctul 27).
- 21 Prin urmare, trebuie amintit, în primul rând, că articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 introduce o „reglementare generală privind controalele uniforme, măsurile și sancțiunile administrative privind abaterile de la dreptul [Uniunii]” cu scopul, astfel cum rezultă din al treilea considerent al acestui regulament, de „[a combate] în toate domeniile acțiunile de natură să afecteze interesele financiare ale [Uniunii]”.
- 22 În plus, articolul 3 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 stabilește, în ceea ce privește urmărirea în justiție, un termen de prescripție care curge de la săvârșirea abaterii ce vizează, potrivit articolului 1 alineatul (2) din acest regulament, „orice încălcare a unei dispoziții de drept [al Uniunii], ca urmare a unei acțiuni sau omisiuni a unui agent economic, care poate sau ar putea prejudicia bugetul general al [Uniunii]”.
- 23 În această privință, este necesar să se constate că, potrivit modului de redactare a celui de al patrulea paragraf al articolului 3 alineatul (1) menționat, este vizată aplicarea unei „sancțiuni”, ceea ce poate indica faptul că acest alineat nu ar fi aplicabil decât urmării în justiție a abaterilor ce determină impunerea unei sancțiuni administrative în sensul articolului 5 din acest regulament.
- 24 Această analiză textuală nu este însă concludivă. Astfel, în al doilea rând, se impune o analiză a structurii articolului 3 alineatul (1) din regulamentul menționat.
- 25 Prin urmare, este necesar să se constate, mai întâi, că o asemenea abordare sistematică a articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95 duce la concluzia că paragrafele care îl compun formează un ansamblu ale cărui dispoziții nu pot fi interpretate separat. Astfel, al patrulea paragraf al acestei dispoziții stabilește un termen de prescripție „limită” pentru termenul de prescripție de patru ani care curge de la săvârșirea abaterii și care este prevăzut în primul paragraf al dispoziției menționate. A atribui domeniul de aplicare diferite acestor paragrafe ar fi contrar economiei generale a sistemului de prescripție stabilit de articolul menționat. De asemenea, o astfel de abordare ar fi contrară obiectivului urmărit de Regulamentul nr. 2988/95 de a oferi un cadru coerent acestui sistem.
- 26 O interpretare sistematică și teleologică a articolului 3 alineatul (1) din regulamentul menționat necesită, așadar, ca termenul „limită” prevăzut la articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din același regulament să fie considerat aplicabil măsurilor administrative.
- 27 În continuare, este necesar să se arate că această abordare corespunde unei jurisprudențe constante a Curții, confirmată prin Hotărârea Pfeifer & Langen (C-52/14, EU:C:2015:381). Potrivit acestei jurisprudențe, la aplicarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95, nu este necesar să se distingă între o sancțiune administrativă și o măsură administrativă. În acest sens, Curtea a statuat în mod clar că această dispoziție este aplicabilă atât abaterilor care determină impunerea unei sancțiuni administrative în sensul articolului 5 din acest regulament, cât și celor care fac obiectul unei

măsuri administrative în sensul articolului 4 din regulamentul menționat, măsură care are ca obiect retragerea avantajului obținut în mod nejustificat, fără a avea totuși caracterul unei sancțiuni (a se vedea în acest sens Hotărârea Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, punctele 33 și 34, Hotărârea Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb și alții, C-278/07-C-280/07, EU:C:2009:38, punctul 22, Hotărârea Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, punctul 45, precum și Hotărârea Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, punctul 23).

- 28 Astfel, Curtea a subliniat deja că abaterile care determină luarea unor măsuri administrative în sensul articolului 4 din Regulamentul nr. 2988/95 precum cele în discuție în litigiul principal trebuie considerate prescrise într-un termen de patru ani care curge de la data la care aceste abateri au fost săvârșite, ținând seama de actele de întrerupere a prescripției prevăzute la articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf din acest regulament și cu respectarea limitei maxime stabilite la al patrulea paragraf al articolului 3 alineatul (1) menționat (Hotărârea Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, punctul 64).
- 29 De asemenea, reiese în mod clar din jurisprudența recentă a Curții că interpretarea articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 se referă atât la posibilitatea unei sancțiuni, cât și la cea a unei măsuri administrative (Hotărârea Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, punctele 40, 43 și 47).
- 30 În sfârșit, este necesar să se arate obiectivele urmărite la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2988/95. În această privință, trebuie să se constate că termenul prevăzut în această dispoziție urmărește să asigure securitatea juridică a agenților economici (a se vedea în acest sens Hotărârea Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, punctul 40, precum și Hotărârea SGS Belgium și alții, C-367/09, EU:C:2010:648, punctul 68). Astfel, aceștia trebuie să poată stabili care dintre operațiunile lor sunt definitive și care pot face obiectul unei urmăriri în justiție (Hotărârea Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, punctele 24 și 64).
- 31 Având în vedere cele ce precedă, jurisprudența citată la punctul anterior din prezenta hotărâre nu poate fi înțeleasă nici în sensul că se limitează la interpretarea articolului 3 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 2988/95, nici în sensul că al patrulea paragraf al acestui articol 3 alineatul (1) face trimitere în mod exclusiv și limitativ la sancțiunile administrative prevăzute la articolul 5 din acest regulament.
- 32 Din rațiuni de exhaustivitate, trebuie să se sublinieze că această interpretare nu aduce atingere articolului 3 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2988/95, potrivit căruia statele membre își păstrează posibilitatea de a aplica un termen mai lung decât cel prevăzut la alineatele (1) și (2) ale articolului 3 menționat (a se vedea în acest sens Hotărârea Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, punctul 54, precum și Hotărârea Ze Fu Fleischhandel și Vion Trading, C-201/10 și C-202/10, EU:C:2011:282, punctul 25).
- 33 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul nr. 2988/95 trebuie interpretat în sensul că prescripția pe care o prevede este aplicabilă nu numai urmăririi în justiție a abaterilor ce determină impunerea unor sancțiuni administrative, în sensul articolului 5 din acest regulament, ci și urmăririi ce determină adoptarea unor măsuri administrative, în sensul articolului 4 din regulamentul menționat.

### **Cu privire la cheltuielile de judecată**

- 34 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

**Articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene trebuie interpretat în sensul că prescripția pe care o prevede este aplicabilă nu numai urmării în justiție a abaterilor ce determină impunerea unor sancțiuni administrative, în sensul articolului 5 din acest regulament, ci și urmării ce determină adoptarea unor măsuri administrative, în sensul articolului 4 din regulamentul menționat.**

Semnături